

PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK A 2014 ÉS 2020 KÖZÖTTI KOHÉZIÓS POLITIKÁBAN

KOHÉZIÓS POLITIKA 2014 ÉS 2020 KÖZÖTT

Az EU kohéziós politikájának következő, 2014 és 2020 közötti időszakával kapcsolatos új szabályokat és jogszabályokat 2013 decemberében hivatalosan jóváhagyta az Európai Unió Tanácsa.

Ez az adatlap egyike az új szemlélet legfontosabb elemeit bemutató sorozatnak.

Tartalomjegyzék

Mi a cél?

Az új jogi és politikai keretrendszer legfontosabb elemei

Mi a változás a 2007 és 2013 közötti időszakhoz képest?

Mik a gyakorlati hatások?

A pénzügyi eszközök erőforrás-hatékony módot jelentenek a kohéziós politika erőforrásainak az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek elérésére irányuló törekvésekben történő felhasználásában. A gazdaságilag életképes projektek megcélzásával a pénzügyi eszközök kölcsönök, garancia, tőke és más kockázatviselési mechanizmusok formájában nyújtanak segítséget, akár egyazon műveleten belül technikai segítségnyújtással, kamattámogatással vagy a garanciadíjak támogatásával együttesen is nyújtva.

A pénzügyi eszközök nem csupán azzal a nyilvánvaló előnnyel járnak, hogy hosszú távon a források ismételten felhasználhatók, hanem a köz- és a magánszférából további befektetéseket is képesek mozgósítani a piaci hiányosságok kezelése céljából, összhangban az Európa 2020 stratégiával és a kohéziós politika prioritásaival. Végrehajtási struktúráik további szakértelmet és gyakorlati ismereteket is képviselnek, így az állami források kiosztása hatékonyabb és eredményesebb lehet. Ezek az eszközök továbbá különféle ösztönzőket biztosítanak a jobb teljesítmény érdekében, például nagyobb pénzügyi fegyelmet teremtenek meg a támogatott projektek szintjén.

A pénzügyi eszközök alkalmazása a strukturális alapok beruházásainak megvalósításában az 1994 és 1999 közötti programidőszakra nyúlik vissza. Relatív fontosságuk a mostani, 2007 és 2013 közötti programidőszakban még tovább fokozódott, és már az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) forrásainak körülbelül 5%-át jelentik. A jelenlegi gazdasági helyzet és az egyre szűkösebb állami források ismeretében várható, hogy a pénzügyi eszközök még jelentősebb szerepet játszanak majd a kohéziós politikában a 2014 és 2020 közötti programidőszakban.

Mi a cél?

[↑ A Slap tetejére](#)

A pénzügyi eszközökkel a korábbi kohéziós politikai ciklusokban szerzett végrehajtási tapasztalatra támaszkodva, valamint tekintetbe véve a 2014 és 2020 közötti többéves pénzügyi keretben a pénzügyi eszközöknek tulajdonított fontosságot, a 2014 és 2020 közötti jogalkotási és politikai keretrendszer ösztönözni kívánja, hogy az új programidőszakban a pénzügyi eszközök használata tovább bővüljön és erősödjön, hiszen ez a hagyományos, támogatás alapú finanszírozás mellett egy hatékonyabb és fenntarthatóbb alternatívát jelent.

Az új jogi és politikai keretrendszer legfontosabb elemei [↑ A Slap tetejére](#)

A 2014 és 2020 közötti programidőszakra vonatkozó kohéziós politikában a pénzügyi eszközök használatának további ösztönzése és bővítése céljából az új jogalkotási és politikai keretrendszer:

- » nagyobb rugalmasságot kínál az EU tagállamai és régiói számára a megcélzott szektorok és végrehajtási struktúrák tekintetében;
- » világos és részletes szabályokon alapuló, a meglévő útmutatásokra és gyakorlati tapasztalatra építő, stabil végrehajtási keretet biztosít;
- » felhasználja a pénzügyi eszközök és az egyéb segítségformák – például támogatások – közötti szinergiákat; valamint
- » biztosítja az Európai Unió szintjén a közvetett irányításra vonatkozó szabályok szerint létrehozott és végrehajtott pénzügyi eszközökkel való összeegyeztethetőséget.

A közös előírásokat tartalmazó rendelet egy külön szakaszt – a IV. cím (37–46. cikk) – szentel a pénzügyi eszközöknek, elősegítve, hogy azok egyéni jellemzői és szabályozási követelményei világosabban jelenhessenek meg. Továbbá a végrehajtási részleteket a kapcsolódó másodlagos jogszabályok (felhatalmazáson alapuló jogi aktusok és végrehajtási aktusok) határozzák meg.

Így mind az öt ESI-alaphoz tartozó pénzügyi eszközökre egységes szabályrendszer fog vonatkozni, ezzel biztosítható a költségvetési rendelet rendelkezéseivel való összhang.

Mi a változás a 2007 és 2013 közötti időszakhoz képest? [↑ A Slap tetejére](#)

A pénzügyi eszközök hatókörének kiterjesztése

A 2007 és 2013 közötti programidőzakkal szemben a pénzügyi eszközökre vonatkozóan elfogadott szabályok a 2014 és 2020 közötti időszakban nem előíró jellegűek a támogatható szektorok, kedvezményezettek, projekt típusok és tevékenységek tekintetében. A tagállamok és az irányító hatóságok **az operatív programok** hatókörébe tartozó összes tematikus célkitűzéshez és mindegyik alaphoz használhatják a pénzügyi eszközöket, amennyiben ez hatékony és eredményes.

Az új keret emellett világos szabályokat tartalmaz, amelyek lehetővé teszik **a pénzügyi eszközök más segítségformákkal – különösen a támogatásokkal** – való jobb kombinálhatóságát, mivel ez még inkább ösztönzi a tagállamok vagy régiók konkrét igényeinek megfelelően kialakított segítő rendszerek kialakítását.

A pénzügyi eszközök a ráfordítások egy különleges kategóriáját képviselik, sikeres kialakításuk és végrehajtásuk a piaci rések és igények helyes felmérésének függvénye. Az operatív programok szempontjából egy új rendelkezés született, miszerint a **pénzügyi eszközök kialakítását olyan ex ante értékelés** alapján kell végezni, amely előzetesen azonosítja a piac hiányosságait vagy az optimálistól elmaradó beruházási helyzeteket, a megfelelő beruházási igényeket, a magánszektor bevonásának lehetőségeit, és hogy a kérdések pénzügyi eszköz milyen hozzáadott értéket képviselne. Az ilyen *ex ante* értékelések a különböző szinteken tevékenykedő szereplők által megvalósított finanszírozási eszközök közötti átfedések és következetlenségek elkerülését is elősegítik.

Új végrehajtási lehetőségek

A tagállamokban és régiókban jelentősen eltérő a pénzügyi eszközök működésének környezete, illetve a sikeres végrehajtáshoz rendelkezésre álló igazgatási kapacitás és szakértelem. Az új szabályok ezen háttér ismeretében kínálnak különféle végrehajtási lehetőségeket, amelyekből a tagállamok és az irányító hatóságok kiválaszthatják a legmegfelelőbb megoldást. Az ESB program eszközei felhasználhatók a következők támogatására:

1. **Európai uniós szinten létrehozott pénzügyi eszközök**, amelyeket a Bizottság kezel a költségvetési rendelettel összhangban (közvetlen vagy közvetett irányítás). Konkrét rendelkezések vonatkoznak az ESB-alapokat az EU költségvetésének egyéb forrásaival, illetve az EBB/EBA forrásaival együttesen felhasználó, a kvv-eknek szóló banki hitelezést ösztönző pénzügyi eszközök megvalósítására.

Ennél a lehetőségnél az operatív programok hozzájárulása a pénzügyi eszközökhöz el lesz különítve az azokban a régiókban történő beruházásokra, illetve olyan cselekvésekre, amelyekre az erőforrásokat biztosító operatív program vonatkozik.

2 **Nemzeti, regionális, transznacionális szintű, illetve határokon átívelő pénzügyi eszközök**, amelyeket vagy az irányító hatóság kezel, vagy annak felelősségi körébe tartoznak. Az ilyen eszközök esetében az irányító hatóságok a programból erőforrásokkal járulhatnak hozzá:

- a. **már meglévő vagy újonnan létrehozott eszközök**, amelyek konkrét feltételekre és igényekre szabottak; továbbá
- b. **szabványosított eszközök** (kész eszközök), amelyekre vonatkozóan egy bizottsági végrehajtási aktus előzetesen meghatározza a feltételeket. Az ilyen eszközök a gyors alkalmazhatóság érdekében alkalmazásra készek lesznek.

3 **Kizárólag kölcsönökből és garanciákból álló eszközöket** maguk az irányító hatóságok közvetlenül is megvalósíthatnak. Ilyen esetekben az irányító hatóságok a ténylegesen kiadott kölcsönök, illetve az új kölcsönökre elkülönített garanciaösszegek alapján kapnak visszatérítést, ugyanakkor a pénzügyi eszközökkel szemben nem számíthatók fel kezelési költségek vagy díjak.

Rugalmasabb társfinanszírozási módok és további pénzügyi ösztönzők

A Bizottság által az irányító hatóságoknak juttatott források a jövőben szigorúan fognak a gyakorlati megvalósításhoz kapcsolódni. Ugyanakkor a fizetési nyilatkozatban lehetőség lesz szerepeltetni azokat a várható nemzeti hozzájárulásokat, amelyek vagy kiegészítik a pénzügyi eszközt, vagy közvetlenül a végső kedvezményezetthez jutnak el a jogosultsági időszakban.

- 1 A **Bizottság igazgatása alatt álló európai uniós szintű pénzügyi eszközökhöz** (a fenti 1. lehetőséghez) való hozzájárulások céljára várhatóan egy külön prioritási tengely lesz előirányozva az operatív programban. Ennél a prioritási tengelynél vagy nemzeti szintű programnál a társfinanszírozási arány 100% lehet.
- 2 A **nemzeti, regionális, transznacionális szintű, illetve határokon átívelő pénzügyi eszközökhöz** (a fenti 2/a és 2/b lehetőség) való hozzájárulásoknál az európai uniós társfinanszírozás tíz százalékponttal növekszik az olyan esetekben, amikor egy prioritási tengely végrehajtása teljes egészében pénzügyi eszközökön keresztül történik.

Egyértelmű pénzügyi igazgatási szabályok

A szabályozás a tagállamok számára az alapok koordinációs bizottságán (COCOF) keresztül nemrégiben kiadott útmutatásra támaszkodva gondoskodik az Európai Unió pénzügyi eszközökhöz való hozzájárulásaira vonatkozó pénzügyi igazgatás folytatólagos és biztos voltáról. Az új keret egyértelmű szabályokat tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a pénzügyi eszközök szintjén hogyan sorolhatók be a pénzügyi áramlások, és hogy milyen megfelelő támogathatósági vagy jogszerűségi követelmények alkalmazandók. A közös előírásokat tartalmazó rendeletben szerepelnek az alábbi előírások:

- » A pénzügyi eszközökhöz való európai uniós hozzájárulásokat a tagállamokban bankszámlákon kell elhelyezni, illetve a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elveivel összhangban ideiglenes jelleggel be kell fektetni;
- » A pénzügyi eszköz szintjén a végső kedvezményezettnek való beruházást megelőzően képződött kamatot vagy egyéb nyereséget az Európai Unió kezdeti hozzájárulásával megegyező célokra kell felhasználni, a jogosultsági időszakon belül;

- » A beruházásokból visszafizetett tőkeforrások Uniót megillető részét, illetve a beruházásokból képződött nyereséget, hasznot és hozamot a jogosultsági időszak vége előtt fel kell használni az alábbi célok valamelyikére:
 - további beruházások ugyanazon vagy más pénzügyi eszközökbe valamely prioritás konkrét célkitűzéseivel összhangban;
 - elsőbbségi javadalmazás fizetése a piacgazdasági befektetői elven működő azon befektetők számára, akik a pénzügyi eszköz vagy a végső kedvezményezett szintjén társberuházóként lépnek fel; és/vagy
 - rányítási költségek/díjak.

- » A pénzügyi eszközök számára nyújtott európai uniós hozzájárulásból eredő tőkeforrásokat, nyereséget és más jövedelmet vagy hozamot a jogosultsági időszak után legalább 8 évig az operatív program céljainak megfelelően kell felhasználni.

A végrehajtás előrehaladására vonatkozó racionalizált jelentési rendszer

A pénzügyi eszközök konkrét eljárásaiból és végrehajtási struktúráiból adódóan a ESI-alapok költségvetési forrásainak felhasználására vonatkozó adatok rendelkezésre állása és jelentésekben történő benyújtása alapvető fontosságú a kohéziós politika összes szereplője számára, hiszen ezen adatok alapján lehet következtetéseket levonni a támogatott eszközök tényleges teljesítményéről, illetve a rendszer eredményességének megőrzéséhez esetleg szükséges korrekciókról. Ennek megfelelően az új keretben az irányító hatóságoknak az éves végrehajtási jelentés mellékleteként külön jelentést kell küldeniük a Bizottságnak a pénzügyi eszközöket magában foglaló műveletekről. A Bizottság a benyújtott jelentések alapján összefoglalókat bocsát rendelkezésre az összegyűjtött adatokról.

Mik a gyakorlati hatások?

[↑ A Slap tetejére](#)

Az új szabályozások a tagállamok és az irányító hatóságok számára nagyobb rugalmasságot adnak a programok tervezésében: egyrészt választhatnak, hogy a beruházásokat támogatásokon és pénzügyi eszközökön keresztül hajtják végre, másrészt kiválaszthatják a legmegfelelőbb pénzügyi eszközt. Világosabbá és biztosabbá teszik továbbá a pénzügyi eszközökre vonatkozó jogalkotási és politikai keretet is.

A költségvetési szempontokat nézve a pénzügyi eszközök a köz- és a magánszféra forrásainak katalizátoraként segítik a tagállamokat az Európa 2020 stratégia végrehajtásához szükséges stratégiai beruházási szintek elérésében.

A pénzügyi eszközök szélesebb körű és jobban a régiók, illetve megcélzott kedvezményezettjeik igényeire szabott alkalmazásával pedig jelentős mértékben javulhat a finanszírozás hozzáférhetősége a gyakorlatban a társadalmi-gazdasági szférában ténykedő szereplők számára. A pénzügyi eszközök előnyeit élvezhetik majd például az innovációba beruházó vállalatok, az otthonuk energiahatékonyságát javítani kívánó háztartások, az üzleti elképzeléseiket megvalósítani próbáló egyének, de akár a közszolgáltatások infrastruktúráját vagy termelő beruházásokat célzó projektek is, amennyiben megfelelnek a kohéziós politika stratégiai célkitűzéseinek, és programjainak elvárt eredményeit valósítják meg.

További tájékoztatás

További adatlapok a kohéziós politika különféle aspektusaival kapcsolatban:
http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/publication/index_hu.cfm

Általánosabb információk az EU regionális politikájáról:
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_hu.cfm